

OBSAH

Úvod.....	11
1 Teorie osvojování jazyka a pozdějšího jazykového vývoje a dosavadní výzkumy...15	
1.1 Osvojování jazyka.....	15
1.1.1 Faktory ovlivňující jazykový vývoj.....	15
1.1.1.1 Bernsteinova teorie jazykového deficitu	17
1.1.1.2 Výzkumy vlivu rodinného prostředí mluvčích na jejich jazykový vývoj	17
1.1.2 Specifika pozdějšího jazykového vývoje	22
1.1.2.1 Koncepce řečového vývoje dětí a dospívajících podle W. Labova	25
1.2 Rozšiřování slovní zásoby v průběhu druhého stupně základní školy	26
1.2.1 Tempo a způsoby učení se novým slovům.....	26
1.2.2 Typy nové slovní zásoby.....	28
1.2.2.1 Slova polysémní.....	28
1.2.2.2 Abstrakta	29
1.2.2.3 Částice a příslovce s významem pravděpodobnosti	30
1.2.2.4 Verba metajazyková a metakognitivní	30
1.2.2.5 Spojovací výrazy.....	30
1.2.2.6 Frazémy.....	32
1.2.2.7 Slangové výrazy.....	32
1.2.3 Srovnání jazykových dovedností žáka mladšího a staršího školního věku v oblasti lexika	
32	
1.2.4 Dosavadní poznatky ohledně rozšiřování slovní zásoby češtiny u žáků na druhém stupni základní školy	34
1.3 Pojetí slovní zásoby ve výuce češtiny na 2. stupni ZŠ	38
1.3.1 Slovní zásoba v rámci kurikula	38
1.3.2 Zpracování slovní zásoby v učebnicích	40
1.3.2.1 Učebnicová řada nakladatelství Fraus	40

1.3.2.2	Učebnicová řada nakladatelství SPN	43
1.3.3	Konkretizace učiva z oblasti slovní zásoby a slovotvorby.....	44
1.4	Vzdělávání Romů jako celospolečenský problém	47
1.4.1	Situace Romů v ČR	47
1.4.2	Vzdělávání Romů v ČR	48
1.4.2.1	Jazyková exkluze v korelací se školní neúspěšností.....	50
1.4.2.2	Vzdělávání romských dětí mimo hlavní vzdělávací proud.....	52
1.4.2.3	Inkluze a s ní související novely školského zákona	54
2	Metodologie	56
2.1	Zdroj jazykového materiálu: Korpus SKRIPT2015.....	56
2.1.1	Základní charakteristika korpusu.....	57
2.1.2	Postup sjednocování dat.....	58
2.1.3	Metadata.....	59
2.2	Cíle výzkumu	62
2.3	Metodika	64
2.3.1	Výběrový soubor	64
2.3.1.1	Počet textů v jednotlivých ročnících druhého stupně	65
2.3.1.2	Prostředí vzniku textů	67
2.3.2	Postup	68
3	Výzkumná část	72
3.1	Výzkum slovní zásoby v rámci vybraných slovních druhů.....	72
3.1.1	Podstatná jména (substantiva)	72
3.1.1.1	Celkový výskyt substantiv v textech žáků.....	72
3.1.1.2	Substantiva podle frekvence	74
3.1.1.3	Abstrakta	77
3.1.2	Přídavná jména (adjektiva).....	79
3.1.2.1	Celkový výskyt adjektiv v textech žáků	79

3.1.2.2	Adjektiva podle frekvence.....	81
3.1.2.3	Jmenné tvary adjektiv	83
3.1.2.4	Terminologie	84
3.1.3	Číslovky (numeralia)	86
3.1.4	Slovesa (verba).....	88
3.1.4.1	Celkový výskyt verb v textech žáků.....	89
3.1.4.2	Verba podle frekvence	90
3.1.4.3	Verba dicendi (VD).....	93
3.1.4.4	Verba cogitandi (VC).....	96
3.1.5	Spojky (konjunkce).....	98
3.1.5.1	Souřadicí spojky	99
3.1.5.2	Podřadicí spojky	102
3.1.6	Celkový charakter textů podle poměru vybraných autosémantik.....	105
3.2	Prvky neformálního jazyka	107
3.2.1	Substantiva.....	107
3.2.2	Adjektiva.....	112
3.2.3	Verba.....	115
3.3	Frazémy v textech žáků	118
3.3.1	Přirovnání.....	118
3.3.2	Výrazy neslovesné.....	121
3.3.3	Výrazy slovesné.....	124
3.3.4	Výrazy větné	125
3.4	Vyjadřování barevnosti	129
3.4.1	Chromatická adjektiva utvořená sémanticky.....	132
3.4.2	Chromatická adjektiva utvořená slovotvorně.....	133
3.4.3	Víceslovné celky pro vyjádření barevnosti	134
3.5	Odchylky od jazykového úzu.....	136

3.5.1 Typy odchylek v textech žáků	136
3.5.1.1 Paronymum.....	136
3.5.1.2 Nevhodná kolokace.....	139
3.5.1.3 Chybná valence.....	142
3.5.1.4 Pleonasmus	143
3.5.1.5 Neadekvátní konceptuální význam slova	144
3.5.1.6 Záměna slov v nominální skupině.....	145
3.5.1.7 Chybná reflexivita slovesa	145
3.5.2 Výskyt odchylek v textech žáků – srovnání podle zdrojového subkorpusu	145
3.6 Specifické prvky v textech žáků ze zdrojového subkorpusu ROMI	148
3.6.1 Romský etnolekt češtiny	148
3.6.1.1 „mít nervy“	149
3.6.1.2 „vartovat“	150
3.6.2 Způsob pojmenování příslušníků romského etnika.....	150
3.7 Osvojování slov s příznakem jinakosti	152
Závěr.....	155
Seznam použitých informačních zdrojů	163
Seznam použitých zkratek.....	177
Přílohy	179
Příloha 1: Ukázka zpracování učiva slovní zásoby v učebnicích nakladatelství Fraus a SPN	179
Příloha 2: Úpravy skupiny patnáctiletých žáků v novém korpusu SKRIPT2015	184
Příloha 3: Slovesné frazémy v textech žáků	186
Příloha 4: Slovníkové heslo SČFI.....	193
Příloha 5: Frekvenční seznamy vybraných slovních druhů	195